

Կառտանդնաւ պօլիս , Յ Յունիարի 1850 :

Թիֆլիս 1849 տարւոյն մէջ՝ տէրութեան յտու
ղագիմաթեանը համար ՚ի գործ դրուած մեծա-
մեծ եւ օգտակար բարեկարգութիւնները աչքէ
անցնելու ըլլամբ, կրօնականք որ այժմեան կա-
ռավարութիւնը նախ եւ առաջ արժանատւոր կեր-
պիւն զօրացոյց եւ խիստ բարեկարգ վիճակի մէջ
գրաւ յամաքի եւ ծովա զօրութիւնները, որոնք
տէրութեան մը գլխաւոր նշանակներն են ամէն
անահկեալ պարագայից մէջ, Համաքի զօրքը որոց
թիւը այսօրուան օրս քրէթ 350 հազար հազիւ
կընտանի, օր ըստ օրէ կը յառաջագիմեն զինուորա-
կան կանոնայ եւ կրթութեան մեջ՝ ստատիստիկ
ստշտութեայ բարձրագոյնութիւն Մէհմետ Մալի
չայիս անխնայ եւ գործունէայ ջանքովը։ Օս-
մալիս զօրութիւնը, այսինքն նաւատորմովը մեծ
ծառայութիւններ րբաւ քանի մը կողմանց մաս

ሲገረዝጋኝ ሲገጥጥብኝ ሙሉ ሆኖ ስጦት ፡

Օժիւռնիւս , Դ 1 Յունւարի 1850 :

ԼԵՖՆԱԿԻ ՍԱՐԳԻՍ Զ. ՊԵՆԱՊԱՆԵԱՆ
ՎԱՊԷՄԻ ԱՇԱ . ՍԵՆՏՐԱԿԵԱՆ ԳԱՐՈՅԻՆ :

Արտաքին բաղադրականութիւնը մեծամեծ դժուարութիւններ ծնաւ 1849ին մէջ, մանաւանդ չորնգարադի վախտատականաց ծանր ինկրթ

Արացեալ 'ի հանդիսի շաբաթական հարցաքննութիւնն սուրբ
 Խաչի դարստան Իւսկիւտարս ։

Լ՝ չափեր տակ լիցք իմ սիրականք :

Հարժմունք ընթացից սերկեանս բանախոսութեան, զսկզբնապարտութեանց որ 'ի մեզ սիրող գրգռելով զիս ունիլ զսակի, չի տակաւ 'ի ճանն պարհլեանել իմ, 'ի նոյն և [Թուլացուցանէ որ Թանաքացոյ կարողութիւն, զուզ այն ծանրութիւն զգժուարութիւն յոյոյ յանդիման առաջ մտացոյ կացուցեալ: Այլ տակոյն՝ նորին զարմնալի ազգեցում իմն, ըստորում կարողացաւ եբեմն և զի ծնէ համբն բանալ զեղաւ, զիմարդ նուաաստիս ո՛չ գեղն ներգործեցէ այժմիկ գէղանդաշտայլ իմն գնացիւք 'ի նորինն մասնեալ յերոյր անմուշար: Այսօր մտաց իմոց կշռելով ակններն յանդիման աշացոյ տեսանի, զի յայտաժանակաւ ուղիւ ըբանասիրութեանս յաւելայլ Թաքիլ կայ ոտիցս տկարութիւն: Այլ զի բովնէտեւ և 'ի կատարեալ սիրոյն ներգործուեալ 'ի բաց մերժել զերկրւն, համարձակ մասնեալ 'ի նա՛ թէպէտ և գլրեցայց: Այսօր այնորիկ ընթացիցոյ անշարմարութեան, այլ յաւելտ նպատակիս պատուաւականութեան ուշ եղեալ, մտազիր իմն սրտիւ զունկն առ նա մատուցանել բրեժժարեալք:

Հողեպարար Վարժաբանն Վրիտտունէ ու թեան

պրտաճառ աւ հաստրարխութիւնը մեծապէս շիտ
թեցաւ քիչ մը ժամանակ . բանդի ընդհանուր
խաղաղութիւնը վտանգի մէջ կըտեսնէր : Ի վի-
րայ այս ր ամենայնի բարձրագոյտիւ Սեծ Լպոր-
դոս Սէշիտ փաշային նախագահութեամբ հաւ-
տատուած պաշտօնէից ժողովոյն խոհեմութիւնը
կարող եղաւ յիշեալ մեծամեծ դժուարութիւն-
ները գիրքացնել Լախպիտի յաջողութեամբ մը .
որ այսօր արտաքին քաղաքականութիւնը նախկին
բայրեկամական վիճակին մէջ գտնուէլն 'ի զատ ,
կառավարութեան պատիւը նոր պայմանութիւն-
մը ստացաւ Լըրոպոյի տէրութեանց առջի :

Իարձրագոյն Վրան և Ռուսաց դեսպանատան մէջ եղած քաղաքական կապակցութիւնները , որոն պոկմբերի Յէն ՚ի վեր գաղբած էին , այսօրերս նորոգուեցան : Սո բարենշան զիպու ածը թէպէտե քանի մը շաբաթէ ՚ի վեր կրտպատու էր և ծանուցուած էր , ՚ի վերայ այսր ամենայնի մեծ ուրախութիւն պատճառեց հասարակութեը , ըստորում այս գործոյն բարեկամական վախճանին վրայեց եղած ամէն կասկածները վերջացան :

—Վ սեմափայլ Ֆուտե Ֆէնտին բիւ մը տկա
րութիւն ունէցաւ։ Է զբոսորդիի սատարի ձեռն
պատճառաւ . վառարոյ տմիսէ մը ետեւ ճանաչ
պարհ պիտի ելլէ Խոստանդնուպօլիս գաւնաբու

Պարտկառանձին Նիգղիս դեսպան գնդապետ
Դյարբանը իւր գերդատանալը անցեալ ամս
23ին հասաւ ՚ի Լոռոսանդնուպօլիս Գլխապիղունէն
գալով անգղիական շաքենաւով մը : Եւ իշեալ
պաշտօնատարը իւր կառաւարտ թեան թայլոտ
ու թեամբը Նիգղիս կողաւնայ բիշ մը ժամանակ
ուան համար :

— Ի՛նքնաբարդից յ՛րան թարգմանատան անդամ
Հայտար է ֆէնտին՝ խորհրդոյ քարտու զար անուա
նեցաւ Նճէտ Վ Էֆրէ Էֆէնտին . որ ինչպէս
յարտնի է , կայսերական ոտտիկան կարգեցաւ
Վ ալաքիայի իշխանութեան մէջ :

—Սխալաբացարկի Յոնատանի դեպքանատան
պաշտոնը, պարոն Նիկոլին մեռնելու պատճառ

զարգի ազգի խրատս շայեկանու թէ՛ Մտուածա-
սէր իւրոցն աւանդէ աշտիւրաց • այլ որ իբրեւ
զմեծադոյն իմն քան զամենայն , և մշտայօժա-
հաճու թեամբ և կամօք պատկել՝ զսոկեղծ առ-
սէրն աւսուցանէ ամենեցուն առ հասարակ • որ
պէս և ՚ի Վիենականն սրատդամն Մտուածապար-
գէս՝ զնա միայն նախապատիւ և երկրորդ ակա-
աւանդեաց Մտուած ՚ի ձեռն Սոփեոսի առ-
մարդկայինս բնու թիւն • որով և Եւստի ծանոյ-
մեղ և պարտաւորեաց առաւել քան զամենաւր-
կնովին փարիւլ , և յաւենայի ՚ի նորինն ընթանա-
լաւիլ արահետ ։

Այսպիսով իմն է, զի յերիս բաժանեն զոստա
սիրայն, ալսինքն, ՚ի սէր առ Նոտում Գրեգորի
Նիճին, և ՚ի սէր առ Նիկիւրն, այլ զընդ արդեա
յերիցս յայդցանէ իցէ նուառախ զԹէլ առնա
բանախօսութեանս, բայց եթէ զեղբայրսր
Թեանն, որ զայլ երկացունցն զեկարագիր ըն
խըն սրարեւնակէ, որով և ըստ իմացս տկա
կարծեաց փայլին և նորին յանձինս այնոցիկ, որ
ամենայն կատարելութեամբ սիրոյն՝ զեղբայր
բութեանն պատկեն պաշտօն գործադրական՝ բա
որոտահնչիւն սրբազան Նիկոտարնայն : Վասն
սէրն որ առ Նոտում՝ ին ապաքին փայլեաց
յանձն սիրալին, և որով արդեամբ ծանկոյի
նէն մեր նմին աշակերտ, բայց և Թէլ յամենայն
հարատակ և հրու Տեառն կալով երկրպագելի պա
ռ իրանաց : Աւրեմն ՚ի սիրելն մեր զանկերն :

պարոն Արեւելայի պատիւը, որ յիշեալ գեղանայան առաջին թարգմանէ է :

— Ինչո՞ւ չէի գիտեր, որ Աթլէթիքային լինելով իւր գեղանայան պաշտօնատարացեալի մը անգլիացի երեւելի անձանց, որ են լրտ Լինքոլն, իւր եղբայրը լրտ Ռայթը Գլինդոն, և պարոնայք տը Լեյնոն և տը Հարգուր Զորայանի տըրուի պատար գնաց անցեալ շաբթու Լոքսթըրուած անգլիական շոգեհատով, և ներկայացաւ օգոստոսիաւ Լայոնը, որ մեծ մարդ տիրութիւն և յարգանք ընկալաւ Սեմին Բրիգանիոյ երեսփոխանը, նմանապէս յիշեալ մեծագոյն ճանապարհորդները : Լորտին գործող պաշտօնէն ալ Լինքոլն, և Լայոնի տան ատենին թարգման Լոքսթըրուած անգլիական շոգեհատով, որ լրտ Լինքոլնի ստացուածն է :

— Լորտ Լինքոլն, իւր եղբայրը լրտ Ռայթը Գլինդոն, և պարոնայք տը Լեյնոն, և տը Հարգուր այս օրերս մեկնեցան Լոքսթըրուած անգլիական շոգեհատով, որ լրտ Լինքոլնի ստացուածն է :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

— Ինչո՞ւ չէի գիտեր, որ Աթլէթիքային լինելով իւր գեղանայան պաշտօնատարացեալի մը անգլիացի երեւելի անձանց, որ են լրտ Լինքոլն, իւր եղբայրը լրտ Ռայթը Գլինդոն, և պարոնայք տը Լեյնոն, և տը Հարգուր այս օրերս մեկնեցան Լոքսթըրուած անգլիական շոգեհատով, որ լրտ Լինքոլնի ստացուածն է :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

Լորտ Լինքոլն է պատուիրան, կատարող կամայ նա լին գործով լինիմք և սիրող զնա և սիրեցեալ ի նմանէ : Լայոնայէ և անձին մերում գտանիմք սիրողք, եթէ զոր ինչ մեզն կամիմք զնոյն և առ ընկերն մատակարարեցուք, զի ամենայն օրէնք և մարդ արեք ի սմա բովանդակին : Եւ որ արդեօք անձն անաղորդյն իցէ, որոյ փառաւորելովն միոյ յանդամոցն ոչ ընդ նմա և ամենայն անգամին փառաւորեցին, ոչ արդեօք իբր անգոյս ամն երեւի որ ոչ խնամ տանի փոքրիկ ինչ անգաման գամոց մարմնոյն ի հարկաւորին : Եւ որքէն զինչ իցէ ազգութին, և կամ ընդհանրապէս առեալ զինչ մարդկայնոցս սեռ, եթէ ոչ ամբողջական իմն մարմին մարդկութեան, և իւրաքանչիւր բաղկացողից անհատը նորին, տարբերական թիւք բովանդակութեան, ուրեմն և միոյ և եթ ի նոյն անձն ոչ սիրող գտանելով մեր, ոչ ապաքէն և անձին իսկ մեր գտանիմք անարգութ, նոյնպէս և սիրելով զնոյն մեր և զանձինս մեր գտանիմք պատուօք : Եւ զայս յայտնէ յայտնի ցուցանի, եթէ սիրելով զնոյն մեր սիրեմք և զլորտուած և զանձինս մեր, և չէ ուրեմն վայրապար ամենայն արքազանիցն բանք, որք եղբայրատէրս լինել մեզ յորդորեն, քիտելով զի ի սիրող անտի յառաջ գան ամենայն բարեբարութիւնք, խաղաղասիրութիւն, ոչ կամիլ ումք չոր, ոչ վնասել ընկերաց, ոչ չարախօսել, ոչ թշնամանել, և որ ինչ ալ ևս այսպիսիք, սիրոյն են ամենեքին սր :

օրհնեց զամենեւեան, և զբաժանան նու իրօք քաջաբերեց զբարեխախտած վարժապետները :

— Եւ նապատիւ սրբազան Պատրիարքին առժա մանակեայ փոխանորդ արժանապատիւ Գեորգ վարդապետը ընկերութեամբ քանի մը հոգեւորականաց և աշխարհական եկեղեցականաց յիշեալ Սրբազանին կողմէն անցեալ ամոյ 28ին սուրբ Օննգեան շնորհաւորութեան գնաց Յունաց առնեալապատիւ Պատրիարքին, և 29ին հասնեալաւ ան Հայոց գերագոյն Պատրիարքին :

ԵԳԻՊՏՈՍ. Աղքատներ, 25 Գեղեթեմբերի : Բարձրագոյն Սրբազան փաշան ամոյս 18ին հասաւ ի Գահիրէ : Եւ ի Լեյպպոսէն գալով, ուրտեղ գացած էր գիւղականաց խեղճ վիճակը քննելու և զանիկա բաւարարելու միջոցաց վրայ հոգ տանելու համար : Բարձրագոյն փաշային սրբաբար խնամ յիշ և Սուսաֆա պէյէն ալ, որ Վերի Լեյպպոստան էին, Լպպոս փաշային հետ հասան ի Գահիրէ : Սոյն փաշան նորէն մեկնեցաւ ներքին կողմերը երթալու համար : Սօսի Տանաթաթին այսօր ճամբայ ելաւ բարձրագոյն Սրբազան փաշային քով երթալու :

Բանի մը ժամանակէ ի վեր Հոլանտայի արքայազուն Սարիանա իշխանուհին Լեյպպոս կը գտնուի, ուրտեղ իւր բարձր աստիճանին վերաբերեալ պատուով ընդունուեցաւ : Կաւարտութիւնը շոգեհատ մը թորոց իւր հրամանին ներքե, որով յիշեալ իշխանուհին Գահիրէ գընաց և ամոյս 17ին վերստին դարձաւ յիշեալ գրիւս : Բարձրագոյն արքայազուն իշխանուհին միտք ունի մտ օրերս ճամբայ ելելու Լորդի պարտիւն համար, ուսկից սուրբ Լորտապէմայցեալութեան պիտի երթայ :

ԱՐՏԱՐԻՆ ԼԱԻՐԻՆ

ԱՐԴԱՆ. Լեւոն, 16-28 Գեղեթեմբերի : Լեյպպոսի խորհրդարանին (բարձրագոյն) բացուելուն օրը տակաւին որոշուած չէ, ամենք կը հաստատեն թէ յունիս 29ին պիտի գումարուի ի իսկ ուրիշները փետրվարի 4ին կրան, բնա լաւանցոյց :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

Կաթեայ ճանապարհաց համար էր, և 2 միլիոնը օտար ճանապարհաց ընկերութեանց համար, որոց բաժանորդ են անգլիացիները : Եւ 1848 ալ ճանապարհաց համար 33 միլիոն լիւրա սթէլ լինա առնուեցաւ, իսկ 1847ին 42 միլիոն լիւրա այսինքն 4620 միլիոն զուրուշ :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

— Եւ ի՞նչի մասնակին ծանր պարագաները գրեթէ բոլորովին փոխուեալով, Լայոնի տան կաւարտութիւնը արժան համարեցաւ ի բաց արձակել 35 հազար հոգի ազգային զօրքէն (րետիք) որ մայրաքաղաքս կը գտնուէին : Եւ ի՞նչ կարգադրութիւնը անտարակոյս մեծագոյն պիտի թելեցնէ կաւարտութեան գանձուն ծանրութիւնը :

Երեկ, զմարդ ծանրանայ մեզ գիշերն և զորքս երկարեալ թուի ժամանակն գիշերոյն, և զորքս ցանկամբ այգանալոյն, զի նախ քան զնախաճաշին մեր՝ մատնեցուք զնա պատմոց վարժապետին, որով որպէս թէ մեծագոյն ինչ գործեալ պարծիմք յանձնու մեր և բերկրիմք, ոչ և այսու շատացեալ, անցանեմք առաջի պատուհանեալ ընկերին մեր, և զձեռս մեր ընդ կուրծս շփեալ առաւել ևս զիծեցուցանեմք : Եւ զհամարձակեցի որ արդեօք ի մէջ զայստիկ սրտս զեղբայր սիրտ թեան անուանել :

Եւ զայստիկ տապեալ արդ տրացու ցանեմք կամիմ արդեօք զյանցաւորն, կամ անդառնալորտ զնա առնել ի վերայ յանցանալոյն իւրոց, քաւ լիցի, վանցի յանցանալոյն միշտ գառապարտեղի է ըստ չափու յանցանալոյն, այլ զի ընդէր գառապարտութիւնը նոյնն մեզ բերկրութիւնս պառաճուեցեն, որ հակառակ է եղբայրսրութեան և զիմեցողութիւն անձին բարութեան, և թէ գոյն ինչ ծովաւած տարն յանձնու մեր՝ մեծագոյն վնասոյց ցանէ երբեմն զսիրտս, ընդէր ապաքէն և պատիմք ընկերացս ոչ զնոյն ներքոր ծեցեն ի մեզ եթէ անգամ զնա գիտեմք բոլորութեան մերոյ : Իսկ եթէ կամ իցէ ձեզ հարցաւ նեւ թէ զինչ ինչ արդեօք առնել պարտ է մեզ յանցաւոր ընկերին մեր, որոյն ձեզ առաջի առնեմ իբրեւ ինքի միջանկեալ, Եւ ինչ արդեօք առնել պարտ է մեզ եթէ մի յանգուեց մերոյ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒ ՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵՍ